

Seat No. _____

HN-16080001040705

B. Com. (Sem. IV) (CBCS) Examination

April – 2023

Adv. Statistics-4

(Old Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

- 1 (a) ધંધાકીય અનુમાનનું મહત્વ સમજાવો. 5
 (b) નીચેની માહિતી પરથી દ્વિઘાતી પરવલય વક્ર મેળવો, વલણ મૂલ્યો 10
 મેળવો :

વર્ષ	1950	1955	1960	1965	1970
નફો	11	12	14	18	16

- (c) નીચેની માહિતી પરથી સુરખ વલણ સમીકરણ મેળવી 1998 માટે 5
 ઉત્પાદનનું અનુમાન કરો :

વર્ષ	1992	1993	1994	1995	1996
ઉત્પાદન	40	50	62	58	60

અથવા

- (a) નીપજ-નીપજક પૃથ્થકરણ સમજાવો. 5
 (b) સરળીકરણ આંક $\alpha = 0.4$ અને શરૂઆતની કિંમત 100 લઈને વિવિધ 15
 વર્ષોની ઉત્પાદનનું અનુમાન કરો :

વર્ષ	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
ઉત્પાદન	120	132	145	161	186	210	225

- 2 (a) આંશિક અને બહુચલીય સહસંબંધ સમજાવો. 5
 (b) જો $r_{12} = 0.6$, $r_{13} = 0.7$, $r_{23} = 0.65$ હોય તો $R_{1.23}$ અને $R_{12.3}$ મેળવો. 5
 (c) 35 કપાસનાં છોડ પરથી કરવામાં આવેલા અવલોકનોનાં આધારે, કપાસની 5
 ઉપજ (X_1), દડાની સંખ્યા એટલે કે બીજ વાહિનીઓ (X_2) અને ઊંચાઈ (X_3)નાં કુલ સહસંબંધાંકો $r_{12} = 0.863$, $r_{13} = 0.648$, $r_{23} = 0.709$
 હોવાનું જણાયું છે.
 $R_{1.23}$ અને $r_{12.3}$ મેળવો.

- (d) જો $r_{12} = r_{13} = r_{23} = r$ હોય તો સાબિત કરો $R_{1.23} = \frac{r\sqrt{2}}{\sqrt{1+r}}$. 5

અથવા

- 2 (a) અવશિષ્ટનાં ગુણધર્મો લખો. 5
 (b) નીચેની માહિતી પરથી $X_1=58$ અને $X_2=52.5$ હોય ત્યારે X_3 ની 10
 અપેક્ષિત કિંમત મેળવો :
 $\bar{X}_1 = 55.95 \quad \sigma_1 = 2.26 \quad r_{12} = 0.578$
 $\bar{X}_2 = 51.48 \quad \sigma_2 = 4.39 \quad r_{13} = 0.581$
 $\bar{X}_3 = 56.03 \quad \sigma_3 = 4.41 \quad r_{23} = 0.974$
 (c) જો $\sigma_1=3, \sigma_2=4, \sigma_3=5, r_{12}=0.7, r_{23}=0.4, r_{13}=0.6$ 5
 હોય તો X_3 નું X_1 અને X_2 પરનું નિયતસંબંધ સમતલ મેળવો.
- 3 (a) સુરેખ આયોજનનાં ઉપયોગો જણાવો. 5
 (b) એક આંકડાશાસ્ત્રનાં પ્રશ્નપત્રમાં 2 વિભાગ છે. પહેલા વિભાગમાંથી ઓછામાં 10
 ઓછા 2 પ્રશ્નો અને વિભાગ-IIમાંથી ઓછામાં ઓછો 3 પ્રશ્નો ગણવા
 ફરજિયાત છે. વિભાગ-Iનાં દરેક પ્રશ્નનાં ગુણ 10 છે અને વિભાગ-IIનાં
 દરેક પ્રશ્નનાં ગુણ 15 છે. વિભાગ-Iના એક પ્રશ્નનો ઉકેલ મેળવવા સરેરાશ
 15 મિનીટ અને વિભાગ-IIનાં એક પ્રશ્નનો 25 મિનીટમાં ઉકેલ મેળવવામાં
 સમય લાગે છે. પ્રશ્નપત્રનો સમય 3 કલાક છે. જો કુલ 10થી વધુ પ્રશ્નો
 ન ગણી શકાય તેમ હોય, તો બન્ને વિભાગમાંથી વિદ્યાર્થીએ મહત્તમ ગુણ
 મેળવવા કેટલાં પ્રશ્નો ગણવા જોઈએ ? મહત્તમ ગુણ મેળવો.
- અથવા**
- (a) સુરેખ આયોજનનાં સંદર્ભમાં નીચેના પદોની વ્યાખ્યા આપો : 5
 (i) હેતુલક્ષી વિધેય (ii) પ્રતિબંધો
 (iii) ઈષ્ટતમ ઉકેલ (iv) ઘટ ચલ
 (v) વધ ચલ
- (b) સિમ્પલેક્ષની રીતે ઉકેલો : 10
 Z મહત્તમ $3x_1 + 2x_2$ બાધકો : $x_1, x_2 \geq 0, x_1 + x_2 \leq 4,$
 $x_1 - x_2 \leq 2.$
- 4 (a) પ્રમાણિત દોષ અને તેનાં ઉપયોગો જણાવો. 4
 (b) સરળ યાદચ્છિક નિદર્શન પદ્ધતિ અને સ્તરિત યાદચ્છિક નિદર્શન પદ્ધતિનો 4
 તફાવત જણાવો.
 (c) એક સમષ્ટિનું પ્રમાણિત વિચલન 20 છે. આ સમષ્ટિમાંથી લિધેલ 450 7
 અવલોકનોનાં નિદર્શનો મધ્યક 30 છે. સમષ્ટિ મધ્યક (μ) માટે 95% અને
 99% વિશ્વસનીય સીમાઓ મેળવો.
- અથવા**
- 4 (a) સમજાવો : પ્રાયલ અને આગણક. 4
 (b) વિશાળ સમષ્ટિમાંથી એક નિદર્શ લેવામાં આવે છે. નિદર્શનાં મધ્યક અને 4
 પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે 3.4 અને 2.61 છે. જો 95% વિશ્વસનીય સીમાઓ
 પ્રમાણે સમષ્ટિનાં મધ્યક 3.23 અને 3.57 હોય, તો નિદર્શનું કદ મેળવો.
 (c) એક પ્રમાણ્ય સમષ્ટિમાંથી યાદચ્છિક રીતે 400 કદનો એક નિદર્શ પસંદ 7
 કરતાં તેમાં 40 નંગ ખરાબ નીકળ્યા. સમષ્ટિ માટે ખરાબ નંગનું પ્રમાણ
 શોધો અને 99.73% વિશ્વસનીય અંતરાલ શોધો.

ENGLISH VERSION

- 1 (a) State the importance of Business Forecasting. 5
 (b) Fit a second degree parabola to the given data and obtain the trend values : 10

Year	1950	1955	1960	1965	1970
Profit	11	12	14	18	16

- (c) Fit a straight line to the following data and hence forecast the production for the year 1998 : 5

Year	1992	1993	1994	1995	1996
Production	40	50	62	58	60

OR

- (a) Explain : Input – Output Analysis. 5
 (b) By taking $\alpha = 0.4$ and initial forecast as 100, determine production forecasts for different years : 15

Year	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Production	120	132	145	161	186	210	225

- 2 (a) Explain Multiple and Partial Correlation. 5
 (b) Given that : $r_{12} = 0.6$, $r_{13} = 0.7$, $r_{23} = 0.65$, determine $R_{1.23}$ and $R_{12.3}$. 5
 (c) On the basis of the observations made on 35 cotton plants, the total correlation coefficients of yield of cotton (X_1), number of balls i.e. seed vessels (X_2) and height (X_3) are found to be $r_{12} = 0.863$, $r_{13} = 0.648$, $r_{23} = 0.709$. Determine $R_{1.23}$ and $r_{12.3}$. 5
 (d) If $r_{12} = r_{13} = r_{23} = r$, then prove that $R_{1.23} = \frac{r\sqrt{2}}{\sqrt{1+r}}$. 5

OR

- 2 (a) State the properties of Residual. 5
 (b) Given the following data, calculate the expected value of X_3 when $X_1=58$ and $X_2=52.5$: 10
 $\bar{X}_1 = 55.95$ $\sigma_1 = 2.26$ $r_{12} = 0.578$
 $\bar{X}_2 = 51.48$ $\sigma_2 = 4.39$ $r_{13} = 0.581$
 $\bar{X}_3 = 56.03$ $\sigma_3 = 4.41$ $r_{23} = 0.974$
 (c) If $\sigma_1 = 3$, $\sigma_2 = 4$, $\sigma_3 = 5$, $r_{12} = 0.7$, $r_{23} = 0.4$ and $r_{13} = 0.6$ find the regression plane of X_1 on X_2 and X_3 . 5

- 3 (a) State the uses of Linear Programming problems. **5**
 (b) There are 2 sections in a question paper in statistics. It is **10**
 compulsory to answer atleast 2 questions from section 1 and
 atleast 3 questions from Section 2. Each question in section
 I carries 10 marks and each question in Section II carries 15
 marks. A student is expected to spend on an average 15
 minutes to answer a question in section - I and 25 minutes to
 answer a question in Section II.
 Time allotted for the question paper is 3 hours. If in all not
 more than 10 questions from each section should be
 answered, how many questions from each section should a
 student answer to get maximum possible marks ? How many
 will be these maximum marks ?

OR

- (a) Define the following terms with respect to L.P.P. **5**
 (i) Objective function
 (ii) Constraints
 (iii) Optimal Feasible solution
 (iv) Slack variables
 (v) Surplus variables
- (b) Solve the following L.P.P. by using simplex method : **10**
 Maximize $Z = 3x_1 + 2x_2$
 Subject to
 $x_1 + x_2 \leq 4$ and $x_1 - x_2 \leq 2$ where $x_1, x_2 \geq 0$.
- 4 (a) Explain : Standard Error and its uses. **4**
 (b) Explain the difference between simple Random sampling **4**
 and Stratified Random Sampling.
 (c) The standard deviation of a population is 20. The mean of **7**
 the 450 samples taken from this population is 30. Find out
 95% and 99% confidence limit of population mean.

OR

- 4 (a) Explain : Parameter and Statistic. **4**
 (b) A sample is selected from a large population. The mean and **4**
 standard deviation of sample are respectively 3.4 and 2.61. If
 at 95% confidence limit, means of population are 3.23 to
 3.57. Find out size of sample.
 (c) A sample of 400 articles from a big lot gave 40 defective **7**
 articles. Find 99.73% confidence level of the (%) of defective
 articles.